

Memòria justificativa de recerca de les beques predoctorals per a la formació de personal investigador (FI)

La memòria justificativa consta de les dues parts que venen a continuació:

- 1.- Dades bàsiques i resums
- 2.- Memòria del treball (informe científic)

Tots els camps són obligatoris

1.- Dades bàsiques i resums

Títol del projecte ha de sintetitzar la temàtica científica del vostre document.

La recepció de la narrativa catalana contemporània traduïda a l'alemany: 1975-2009

Dades de l'investigador (beneficiari de l'ajut)

Nom: Cornelia
Cognoms: Eisner
Correu electrònic:
corneliaeisner@hotmail.com

Dades del director del projecte

Nom: Marcel
Cognoms: Ortín
Correu electrònic:
marcel.ortin@upf.edu

Dades de la universitat / centre al que s'està vinculat

Universitat Pompeu Fabra
Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge

Número d'expedient

49498

2010 FI-B2 00067

Paraules clau: cal que esmenteu cinc conceptes que defineixin el contingut de la vostra memòria.
traducció literària, recepció literària, narrativa, literatura catalana, literatura alemanya

Data de presentació de la justificació

14-06-2011

Resum en la llengua del projecte (màxim 300 paraules)

Entre l'abril de 2007 i l'abril del 2011 vaig gaudir d'un ajut FI al Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra.

Gràcies a aquest ajut i en el marc del programa de doctorat en Comunicació Multilingüe vaig poder dur a terme un projecte de recerca sobre la recepció de la narrativa catalana traduïda a l'alemany des de 1975 fins a l'actualitat. El primer resultat d'aquest projecte és el meu treball de recerca, llegit el novembre de 2010, en el qual intento fer un balanç de les obres de narrativa d'autors catalans publicades en alemany durant els darrers 30 anys: a partir del catàleg de totes les obres de narrativa catalana traduïdes en el període estudiat, he establert una tipologia per classificar els textos en gèneres i per comprovar quins autors i quines obres s'han traduït majoritàriament, per quins autors i per quins gèneres s'han interessat més els editors alemanys i fins a quin punt es pot considerar que aquestes traduccions representen d'una manera equilibrada narrativa catalana d'aquests anys. En el treball també he analitzat les característiques de les editorials on s'han publicat les obres traduïdes i he intentat avaluar la seva recepció, a partir de la traducció dels títols i els textos de presentació de les obres.

Fet aquest primer balanç, ara estic preparant quatre articles que aprofundeixen en temes plantejats al treball de recerca i que junts han de formar la meua tesi doctoral, actualment en curs d'elaboració.

A banda de la meua recerca personal, l'ajut FI també m'ha permès formar-me com a investigadora, amb la publicació d'articles, la docència al departament, la participació en congressos i, sobretot, la col·laboració amb el grup de recerca TRILCAT, d'estudis de traducció, recepció i literatura catalana.

Resum en anglès(màxim 300 paraules)

Between April 2007 and April 2011 I received a FI scholarship at the Department of Translation and Language Sciences of the Pompeu Fabra University.

Thanks to this support and within the framework of my PhD in Multilingual Communication I was able to submit a research project on the reception of the Catalan narrative in German translation from 1975 to the present. The first result of this project is my research study read in November 2010, in which I attempt to make an evaluation of the Catalan narrative published in German during the last 30 years: starting from a list of all Catalan narrative works translated in the studied period, I establish a typology to classify the texts and to check out which authors and which works have been translated, in which authors and which genres the German publishers have showed the most interest and if these translations represent the Catalan narrative in a balanced way. In the study I also analyze the characteristics of the publishing houses where the translated titles have been published and I attempt to evaluate the presentation and the critical reception of the works. After this first evaluation I am now preparing my PhD thesis consisting of four articles that go deeply into some subjects brought up in the research study.

Apart from my personal research, the FI scholarship also allowed me to form me as a researcher by teaching in the department, taking part in conferences and collaborating with the TRILCAT research group (group of translation studies, reception and Catalan literature).

2.- Memòria del treball (informe científic sense limitació de paraules). Pot incloure altres fitxers de qualsevol mena, no més grans de 10 MB cadascun d'ells.

ÍNDEX

1. EL MEU PROJECTE DE RECERCA: LA RECEPCIÓ DE LA NARRATIVA CATALANA TRADUÏDA A L'ALEMANY (1975-2009).....	5
1.1. INTRODUCCIÓ	5
1.2. PLA DE TREBALL.....	5
1.3. PRIMERES CONCLUSIONS.....	7
1.4. TREBALL EN CURS	9
2. FORMACIÓ I COL-LABORACIÓ AL DEPARTAMENT.....	10
2.1. CURSOS DE DOCTORAT.....	10
2.2. DOCÈNCIA	10
2.3. COL-LABORACIÓ AMB EL GRUP DE RECERCA TRILCAT.....	11
<i>Bases de dades.....</i>	<i>11</i>
<i>Gestió de la pàgina web del grup.....</i>	<i>12</i>
<i>Organització de congressos i edició d'actes.....</i>	<i>12</i>
<i>Altres.....</i>	<i>13</i>
3. ANNEXOS (en format electrònic)	
Annex 1: <i>La recepció de la narrativa catalana als països de parla alemanya: 1975-2009.</i> Treball de recerca per a l'obtenció del DEA, llegit el 5 de novembre de 2010.	
Annex 2: "La recepció de l'obra Plaça dels Herois, de Thomas Bernhard, a Catalunya", <i>Stichomythia</i> 9, 2009: 14-24.	
Annex 3: "La recepció del teatre de Thomas Bernhard a Espanya en català i en castellà". Dins: Luis Pegenaute, Enric Gallén i Francisco Lafarga (eds.), <i>Relaciones entre las literaturas ibéricas y las literaturas extranjeras</i> , Bern/ Berlin/ Bruxelles/ Frankfurt am Main/ New York/ Oxford/ Wien: Peter Lang, 2010: 43-58.	
Annex 4: "La recepció de l'obra <i>Després de la pluja</i> , de Sergi Belbel, a Alemanya", <i>Zeitschrift für Katalanistik</i> 23, 2010: 117-131.	

1. El meu projecte de recerca: La recepció de la narrativa catalana traduïda a l'alemany (1975-2009)

1.1. Introducció

L'objectiu del projecte, actualment en curs, és fer un estudi sobre la recepció de la literatura catalana als països de parla alemanya des de la fi de la dictadura fins a l'actualitat. Tot i que darrerament s'ha publicat alguna bibliografia de la literatura catalana traduïda a l'alemany, es tracta d'un camp d'estudi molt poc explorat i mai no s'ha dut a terme un estudi sistemàtic sobre la projecció de la literatura catalana als països de llengua alemanya i sobre la imatge que aquesta literatura té en aquests països.

La data d'inici, 1975, no deixa de ser simbòlica –de fet, la primera publicació estudiada data del 1978–, però es justifica tant des del punt de vista de la producció original com de la traducció: d'una banda, amb la fi de la dictadura i, per tant, de la censura franquista, la publicació d'obres escrites en català es va multiplicar i, de l'altra, va ser aleshores –i sobretot amb el restabliment de la Generalitat de Catalunya l'any 1977– que es va poder començar a pensar en una promoció sistemàtica de la literatura catalana a l'estranger. És a partir dels anys setanta, a més, que la narrativa passa a ser el gènere predominant dins el conjunt de les obres catalanes traduïdes a l'alemany.

En un primer moment, he fet un balanç de les obres d'autors catalans que s'han publicat en alemany durant els darrers 30 anys, per veure quins autors i quines obres s'han traduït, amb quins criteris s'han triat, en quin moment i en quines editorials s'han publicat i quin èxit de vendes han tingut. En aquest context també he intentat veure per quines vies s'exporta la literatura catalana: quina promoció en fan, per exemple, institucions públiques catalanes o agències literàries internacionals, i en quins casos les traduccions són tan sols fruit de l'esforç de traductors o editors concrets.

Un cop fet aquest estudi previ de tipus general he passat a fer una anàlisi més concreta de dos aspectes que afecten la manera com les obres traduïdes es presenten al públic lector: l'anomenat peritext editorial (editorials, col·leccions, formats i cobertes) i la traducció dels títols.

Finalment, he intentat treure algunes conclusions sobre la presència real de la narrativa catalana als països de parla alemanya i sobre la manera com s'ha rebut.

1.2. Pla de treball

Els primers resultats d'aquest estudi es poden consultar en el meu treball de recerca llegit el novembre de 2010: *La recepció de la narrativa catalana als països de parla alemanya: 1975-2009* (vegeu document annex). A l'hora d'elaborar el treball de recerca he seguit els passos següents:

En un primer moment, vaig fixar l'estat de la qüestió pel que fa a treballs

i estudis existents sobre la matèria d'estudi i vaig elaborar un catàleg de les obres de narrativa catalana contemporània traduïdes a l'alemany entre 1975 i 2009.

A l'hora d'elaborar el catàleg de les obres de narrativa catalana publicades en llengua alemanya entre 1978 i 2009, el primer pas ha estat delimitar exactament l'objecte d'estudi per decidir quines obres hi havien d'entrar i quines no. He decidit, per exemple, tenir en compte només obres escrites originàriament en català i no incloure-hi les obres en castellà d'autors catalans, ja que en el context d'origen no se solen considerar part de la literatura catalana. D'altra banda, pel que fa als gèneres, m'he centrat exclusivament en la narrativa d'autor i no hi he inclòs obres de literatura popular, com ara rondalles o llegendes. Concretament, he distingit entre novel·les, volums de narrativa curta i antologies que inclouen relats o fragments de narrativa catalana. Pel que fa al format de publicació de les traduccions, només hi he inclòs obres publicades en forma de llibre. No hem tingut en compte, doncs, textos publicats en diaris o en revistes especialitzades.

Pel que fa a les fonts, he partit de la bibliografia de Ferran Robles (2005a), que pretén oferir una relació exhaustiva de tota la literatura catalana traduïda a l'alemany fins a l'any 2003, i de l'addenda a aquesta bibliografia elaborada per l'Estudi d'Investigació Catalanística (EIC) de la Universitat de Frankfurt, que va de 2004 a 2007 i és consultable en línia.¹ Per contrastar les dades que s'hi recullen i, sobretot, per completar-les fins a l'actualitat (2009), també hem consultat altres fonts bibliogràfiques: d'una banda, els catàlegs de les biblioteques nacionals d'Alemanya, Àustria i Suïssa² i, de l'altra, la base de dades de traduccions del català TRAC,³ de l'Institut Ramon Llull, i l'Index Translationum,⁴ de la UNESCO. Cal dir que cap d'aquestes fonts permet una recerca exhaustiva de tota la literatura catalana traduïda a l'alemany i és justament per això que hem cregut convenient de combinar-les. Així, només el TRAC i l'Index Translationum, que són bases de dades de traduccions, permeten fer una recerca per combinació de llengües (català–alemany, en el meu cas). Totes dues fonts, però, presenten importants llacunes i cap de les dues està del tot actualitzada. L'Index Translationum, a més, inclou tot tipus de publicacions, ja siguin literàries o no, i no distingeix entre primeres edicions i reedicions. D'altra banda, els catàlegs de les biblioteques nacionals tenen l'avantatge de ser més complets perquè registren tots els títols editats en el país corresponent,⁵ però és més difícil fer-hi una recerca específica d'obres catalanes, ja que aquestes obres la majoria de les vegades estan codificades com a espanyoles –no tan sols en el cas de les traduccions indirectes, sinó també quan hi consta el títol original català. En aquests catàlegs, per tant, la

¹ Vegeu http://www.katalanistik.uni-frankfurt.de/EIC/addenda_robles.html.

² El catàleg ILTIS de la Deutsche Bibliothek, consultable en línia, permet l'accés a tot el fons de la biblioteca, que inclou les publicacions editades a Alemanya des de 1913. L'equivalent a Suïssa és el catàleg Helveticat, i la biblioteca nacional d'Àustria ofereix tres catàlegs, un amb els títols publicats a partir del 1992, un altre amb les publicacions editades entre 1930 i 1991, i un altre que va des de 1501 a 1929.

³ Vegeu http://www.llull.cat/cat/eines/trac_cerca.cfm?seccio=eines&subseccio=trac.

⁴ Vegeu <http://www.unesco.org/culture/xtrans/>.

⁵ A Alemanya (des de 1969) i a Àustria (des de 1981) hi ha una llei que obliga les editorials del país a cedir a la biblioteca nacional un exemplar de cada títol publicat. A Suïssa no existeix cap llei d'aquest tipus, però hi ha convenis entre els editors i la biblioteca nacional que busquen garantir l'exhaustivitat del fons de la biblioteca.

recerca s'ha de fer per autors i sempre hi ha el perill de no donar compte

de totes les traduccions. Confio, però, que el resultat de la recerca combinada hagi estat prou exhaustiu.

Un altre element important per mesurar la presència de la literatura catalana és la disponibilitat dels llibres traduïts. En aquest cas, la font que he consultat és el Verzeichnis lieferbarer Bücher (VLB, "Índex de llibres disponibles"), l'eina que fan servir els llibreters per saber si un llibre està disponible i es pot demanar. Per falta d'una eina de recerca fiable i exhaustiva, en canvi, he decidit no tenir en compte la disponibilitat dels llibres traduïts a les biblioteques públiques de l'àrea lingüística alemanya.

A partir del catàleg de les obres traduïdes vaig establir una tipologia per classificar els textos en gèneres, per veure quins autors i quins gèneres s'han traduït majoritàriament. He comprovat quins autors i quines obres s'han traduït a l'alemany al llarg del període estudiat i he analitzat si es pot considerar que aquestes traduccions representen de manera equilibrada i suficient la narrativa catalana d'aquests anys. Des del punt de vista de la cultura meta aquesta anàlisi també ha servit per veure per quins autors i per quins gèneres s'han interessat més els editors alemanys de cada moment.

També he analitzat les característiques de les editorials on s'han publicat les obres traduïdes, amb l'objectiu de treure conclusions sobre la difusió que han tingut, sobre la disponibilitat i sobre el públic destinatari. Per obtenir dades sobre les editorials, els traductors i les vies de difusió, he elaborat un qüestionari que hem enviat a editors i traductors d'obres de narrativa catalana. Les dades que he recollit per aquesta via no són exhaustives –sobretot en el cas de les publicacions més antigues de vegades ha estat impossible localitzar una persona que encara pugui i vulgui donar-nos-en informació–, però sí representatives, i permeten treure unes primeres conclusions sobre les tendències en la recepció de la literatura catalana en llengua alemanya i sobre les vies de difusió de la literatura catalana: quina promoció en fan, per exemple, institucions públiques catalanes o agències literàries internacionals, i en quins casos les traduccions són tan sols fruit de l'esforç de traductors o editors concrets.

Finalment, he intentat avaluar la recepció de les obres traduïdes a Alemanya. Per això, d'una banda, he analitzat la traducció dels títols i la presentació de les obres (cobertes, textos de contracoberta i solapes, pròlegs, etc.) i, de l'altra, he fet un buidatge de diaris en llengua alemanya per localitzar i analitzar les crítiques literàries que s'han publicat sobre aquestes obres.

Tot plegat m'ha permès extreure conclusions sobre la presència real que la narrativa catalana contemporània té al món literari alemany.

1.3. Primeres conclusions

En el meu estudi he intentat demostrar algunes tendències que afecten la recepció de les obres de narrativa catalana traduïdes a l'alemany al llarg dels últims trenta anys. Pel que fa als autors i a les obres, hi ha una preferència clara per obres contemporànies d'escriptors vius: dels quaranta-vuit autors estudiats, trenta-nou comencen la seva trajectòria literària a partir dels anys seixanta del segle passat. Aquesta tendència s'observa sobretot a partir del 1989, quan les relacions editorials entre Catalunya i Alemanya es

comencen a normalitzar. Durant la dècada anterior, en canvi, les traduccions encara eren molt escasses i només Mercè Rodoreda i Ramon Llull tenien títols independents traduïts a l'alemany.

El gènere preferit de les traduccions és la novel·la, i les novel·les de gènere –policiaques, històriques i de dones– predominen sobre les obres considerades d'alta literatura, cosa que sovint comporta la recepció només parcial de l'obra d'un autor. S'observa la tendència a publicar obres que segueixen el cànon del sistema literari receptor i, per tant, que es consideren fàcilment introduïbles al mercat, mentre que les obres més originals i innovadores poques vegades arriben a ser traduïdes. D'altra banda, l'ús de particularismes locals i la ubicació de la història en llocs que es poden visitar, com ara Barcelona o Mallorca, continua sent un incentiu per a la traducció, encara que també hi ha autors, com ara Quim Monzó o Albert Sánchez Piñol, l'èxit dels quals s'explica justament per la universalitat de la seva obra.

Hem vist també que l'editorial on es publica l'obra d'un autor influeix en la difusió que té l'obra, en el seguiment que se'n fa i en com es presenta als possibles lectors. Que un autor tingui una obra traduïda a l'alemany no vol dir automàticament que es conegui el seu nom i que estigui introduït en el sistema literari alemany. En aquest sentit, a la llarga hi surten beneficiats els escriptors que, com Jaume Cabré, són conscients de la importància que té trobar una editorial que realment aposti per la seva obra. Casos com el de la traducció de *Les veus de Pamano*, de Jaume Cabré, que en alemany es va convertir en un best-seller, també ens fan veure l'oportunitat que presenta per als autors catalans la difusió internacional de la seva obra. Jaume Cabré continua sent, sens dubte, molt més conegut a Catalunya que a Alemanya, però les dimensions dels dos mercats són incomparables i segurament les vendes de la seva novel·la a Alemanya li han permès poder-se dedicar de manera més exclusiva a l'escriptura en els darrers anys.

Si ens fixem en les vies per les quals les obres de narrativa catalana arriben als editors alemanys, podem distingir, d'una banda, els llibres que es tradueixen gràcies a l'esforç personal de traductors que fan de mediadors –com ara Angelika Maass, Theres Moser o Monika Lübcke–, i de l'altra, aquells que arriben per les vies que es consideren habituals del mercat literari internacional, és a dir, a través de contactes establerts en fires del llibre o per agències literàries. De vegades també dona fruit la combinació de les dues components: un títol arriba a través d'una agència literària i l'opinió del traductor encarregat de fer l'informe –encara hi ha pocs editors alemanys que poden llegir en català– és fonamental a l'hora de decidir-se per la traducció o no. En el cas d'una literatura petita i poc coneguda com la catalana la iniciativa personal dels traductors i d'altres mediadors culturals sol ser especialment important i les dades que hem pogut recollir confirmen aquesta hipòtesi. S'observa, de totes maneres, una evolució al llarg del període estudiat: si durant els primers anys la majoria de les obres es publicaven gràcies a contactes personals, a partir dels anys noranta la situació s'ha anat normalitzant i últimament són cada cop més les agències literàries que s'encarreguen de difondre les obres de narrativa catalana. En aquest context també s'ha fet notar l'anomenat “efecte Frankfurt”: arran de la presència de la cultura catalana com a convidada d'honor a la Fira de Frankfurt de 2007 els editors alemanys han començat a seguir més de prop la producció editorial catalana.

Quant a la difusió de les obres catalanes, també s'ha de fer esment a les ajudes públiques a la traducció. En aquest sentit, s'ha notat un clar augment de les traduccions del català des que hi ha institucions públiques que ofereixen ajudes per a la traducció i la publicació d'obres d'autors catalans. És interessant observar les diferències pel que fa al procediment d'aquestes institucions: mentre que la Institució de les Lletres Catalanes, i ara l'Institut Ramon Llull, sempre s'ha limitat a concedir ajudes a traduccions ja pactades, l'Institut d'Estudis Baleàrics segueix una política molt més intervencionista, que també preveu buscar el contacte amb les editorials estrangeres per oferir-los obres concretes, cosa que en part explica la gran presència d'autors illencs entre els narradors traduïts a l'alemany. D'altra banda, la política d'ajudes a la traducció no té només efectes positius, sinó que també té un perill: si hi ha una institució que cobreix gairebé totes les despeses de producció d'un llibre, la seva publicació ja no representa cap risc per a l'editor, el qual, en conseqüència, tampoc té cap necessitat d'esforçar-se per garantir també la difusió de l'obra.

Finalment, de l'estudi també es desprèn que a Alemanya la literatura catalana encara es percep molt com a part de l'espanyola i que sovint no es distingeix entre obres escrites originàriament en català i en castellà ni se'n veu la necessitat. Tant Manuel Vázquez Montalbán com Quim Monzó, per posar un exemple, es poden considerar, doncs, autors catalans o autors espanyols de Barcelona. Per poder confirmar aquesta hipòtesi, de tota manera, caldria fer un estudi més aprofundit que tingués en compte també altres factors, com ara els textos de presentació de les obres o les ressenyes als diaris.

El treball de recerca, de fet, no vol ser altra cosa que una primera aproximació a la recepció de la narrativa catalana als països de parla alemanya, a partir de la qual s'obren moltes possibles vies d'investigació. M'ha semblat útil i necessari com a primer pas elaborar un estat de la qüestió general de la recepció tenint en compte totes les obres traduïdes, encara que això ens ha impedit de fer una anàlisi exhaustiva de tots els aspectes tractats.

1.4. Treball en curs

Fet aquest primer balanç, ara estic preparant quatre articles que aprofundeixen en temes plantejats al treball de recerca i que junts han de formar la meua tesi doctoral, actualment en curs d'elaboració. Els temes tractats són els següents:

1. La percepció de la catalanitat de les obres traduïdes. A partir de l'anàlisi de ressenyes publicades a la premsa, de paratexts i d'articles i estudis crítics s'intenta demostrar fins a quin punt les obres estudiades es perceben com a catalanes en el context d'arribada.
2. La utilització i interpretació diferent que tenen alguns autors i obres en el context d'origen i d'arribada.
3. La manera com els paratextos que acompanyen una obra dicten la seva interpretació i sovint la redueixen a uns pocs aspectes, que no solen ser els més rellevants

4. L'evolució sociològica dels camins d'interès. Per què es tradueixen les obres que es tradueixen i quins canvis hi ha hagut al llarg del període estudiat.

2. Formació i col·laboració al departament

2.1. Cursos de doctorat

Durant el primer any de la beca, el 2007, vaig fer els tres cursos de doctorat que em faltaven: “La comunicació entre literatures”, “L'estudi de la traducció literària” i “Fonaments de la recerca en traducció”, tots tres estretament lligats a la meua recerca personal. En el marc d'aquestes assignatures vaig fer un estudi sobre la recepció de Thomas Bernhard en espanyol i català i un altre sobre la recepció de l'obra de Sergi Belbel a Alemanya, que més endavant han donat la publicació dels articles següents:

“La recepció de l'obra Plaça dels Herois, de Thomas Bernhard, a Catalunya”, *Stichomythia* 9, 2009: 14-24 (vegeu Annex 2).

“La recepció del teatre de Thomas Bernhard a Espanya en català i en castellà”. Dins: Luis Pegenaute, Enric Gallén i Francisco Lafarga (eds.), *Relaciones entre las literaturas ibéricas y las literaturas extranjeras*, Bern/ Berlin/ Bruxelles/ Frankfurt am Main/ New York/ Oxford/ Wien: Peter Lang, 2010: 43-58 (vegeu Annex 3).

“La recepció de l'obra *Després de la pluja*, de Sergi Belbel, a Alemanya”, *Zeitschrift für Katalanistik* 23, 2010: 117-131 (vegeu Annex 4).

2.2. Docència

Durant dels cursos acadèmics 2007/2008, 2008/2009 i 2010/2011 he impartit, juntament amb el Dr. Marcel Ortín, l'assignatura *Introducció a la traducció especialitzada humanística i literària*, dirigida a alumnes de tercer curs de la carrera de traducció. El temari de l'assignatura conté cinc grans apartats:

1. Què són els textos literaris, què els distingeix. Textos literaris vs. textos expositius i persuasius. Historicitat i singularitat dels textos literaris. Sentit i significació
2. Les formes literàries: els gèneres. Recursos formals.
3. Teatre.
4. Poesia.
5. Narrativa

Mentre el Dr. Ortín s'ocupava de les sessions de Grup Gran, centrades especialment en la presentació de les qüestions teòriques i aplicades pròpies de cada tema, jo em feia càrrec de les sessions de Seminari, que

consistien en la presentació i correcció de comentaris de text i exercicis

d'aplicació de les nocions adquirides, a càrrec de cada estudiant, i en reflexions i debats de grup.

2.3. Col·laboració amb el grup de recerca TRILCAT

La beca també m'ha permès, durant aquests quatre anys, formar part del grup de recerca TRILCAT. El TRILCAT (grup d'estudis de traducció, recepció i literatura catalana) està format actualment per investigadors de la Universitat Pompeu Fabra, de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat Jaume I i de la Universitat Ramon Llull. El seu objectiu és aprofundir en la comprensió de la literatura i la cultura catalanes, des del segle XIX fins a l'actualitat, a partir de dos eixos complementaris: l'estudi dels contactes entre literatures i l'anàlisi del paper dels escriptors i els traductors com a mediadors culturals.

Bases de dades

Entre els seus objectius, el TRILCAT es proposa l'elaboració de bases de dades sobre traducció i recepció en relació amb la literatura catalana del segle XX. En el període becat he col·laborat en l'elaboració i la compleció de dues d'aquestes bases de dades, la d'estudis de recepció i traducció i la de traduccions d'obres literàries al català (s. XIX-1975), totes dues accessibles a través de la pàgina del grup: <http://trilcat.upf.edu/recursos>.

La base de dades d'estudis de recepció i traducció es proposa reunir els estudis sobre les relacions entre les literatures d'altres països i cultures del món i la literatura catalana. Per establir un corpus al màxim d'exhaustiu possible en aquest àmbit d'estudi, s'han considerat bàsiques les aportacions centrades en l'anàlisi de la recepció d'un autor, una obra concreta, un corrent o moviment literari, i també les traduccions d'obres estrangeres realitzades per autors catalans. Els estudis recollits, duts a terme al llarg del segle passat i a principis de l'actual, comprenen formats de naturalesa diversa: monografies, articles en revistes especialitzades, actes de congressos i simposis, treballs de recerca i tesis doctorals. Les fonts de buidatge són els catàlegs electrònics de TRACES i del CBUC i les més importants revistes nacionals i internacionals dedicades a la recepció literària i a l'estudi de la història de la traducció. Actualment s'està enllestit la base de dades que recull els estudis sobre el període comprès entre finals del segle XIX i l'any 1939.

La base de dades de traduccions d'obres literàries al català (s. XIX-1975) pretén incorporar les traduccions literàries realitzades en el si de la cultura catalana entre el segle XIX i el final del règim franquista. S'hi han inclòs només obres estrictament literàries o amb un valor literari manifest, com és el cas de determinades obres d'assaig

cultural, filosòfic i religiós. En un primer estadi, s'han catalogat preferentment les traduccions publicades en format de llibre.

Quant a les fonts de buidatge s'han utilitzat els catàlegs d'editorials i les bases de dades de la Biblioteca Nacional de Catalunya i del catàleg col·lectiu de les universitats de Catalunya (CCUC), així com bibliografies, monografies i estudis especialitzats. Per al període comprès entre el segle XIX i 1939 s'ha partit d'un catàleg de traduccions inacabat que va promoure la Fundació Enciclopèdia Catalana, la qual ens en va oferir generosament una còpia.

La base de dades permet realitzar diferents cerques en funció de la prioritat de l'investigador (per autors, traductors, editorials, anys, literatures, etc.), la qual cosa facilita la recerca de la informació i l'anàlisi de dades concretes.

Aquesta base de dades permet veure la importància de la traducció durant les diferents etapes històriques de la literatura catalana moderna i contemporània pel que fa tant a la seva modernització com a la seva obertura i projecció a l'exterior.

Gestió de la pàgina web del grup

Una altra tasca de la qual em vaig fer càrrec a partir del 2008, juntament amb ..., és la creació i el manteniment de la pàgina web del grup de recerca: <http://trilcat.upf.edu>. La pàgina té l'objectiu de donar visibilitat al grup i de difondre els resultats de recerca. A banda d'una breu presentació conté informacions sobre els membres del grup i els membres associats al projecte de recerca, sobre activitats i publicacions i sobre els projectes de recerca concedits al grup o a les quals membres del grup han estat associats. Com hem vist, a més, a través de la pàgina web es pot accedir a les bases de dades elaborades pel grup de recerca.

Organització de congressos i edició d'actes

He col·laborat en l'organització del col·loqui internacional "Les relacions entre les literatures ibèriques", celebrat a Barcelona del 18 al 20 de juny de 2009,⁶ en el qual també vaig participar amb la comunicació "La recepció del teatre de Thomas Bernhard a Espanya en català i en castellà" (vegeu Annex 3) i en l'edició de les actes

⁶ Vegeu la pàgina web del col·loqui: <http://www.upf.edu/relibe>.

corresponents, publicades l'any 2010 per l'editorial Peter

Lang en la col·lecció “Relaciones interliterarias en el ámbito hispánico: traducción, literatura y cultura”, en tres volums: *Traducción y autotraducción en las literaturas ibéricas*, *Interacciones entre las literaturas ibéricas* i *Relaciones entre las literaturas ibéricas y las literaturas extranjeras*.

També he col·laborat en l'organització del II Simposi TRILCAT sobre traducció i recepció en la literatura catalana contemporània: “Llengua literària i traducció (1892-1939)”⁷, celebrat a Barcelona el 3 de juliol de 2008, i en l'edició de les actes del III Simposi: “La traducció i el món editorial català de postguerra”, celebrat a Barcelona el 8 i 9 de juliol de 2010.⁸ Les actes sortiran publicades al llarg del 2011 a l'editorial habitual del grup de recerca, Punctum.

Altres

Finalment, la vinculació amb el grup de recerca també m'ha permès col·laborar en el *Diccionario histórico de la traducción en España*, editat per Francisco Lafarga i Luis Pegenaute Rodríguez i publicat el 2010 a Gredos. El volum recull en forma de diccionari enciclopèdic més de 800 entrades sobre la història de la traducció a Espanya i conté articles tant sobre els contextos emissors (literatures nacionals i autors estrangers) com sobre els contextos receptors (traductors i diferents aspectes relacionats amb la pràctica i teoria de la traducció. Jo hi vaig contribuir les entrades relatives a cinc traductors de l'alemany al català: Manuel Carbonell, Gabriel Ferrater, Josep Lleonart, Joan Maragall i Joaquim Pena.⁹

⁷ El programa del Simposi es pot consultar a: <http://trilcat.upf.edu/wp-content/uploads/2009/01/ii-simposi-llengua-literaria-traduccio.pdf>.

⁸ El programa del Simposi es pot consultar a: <http://trilcat.upf.edu/wp-content/uploads/2010/01/III-Simp-cartell-031.pdf>.

⁹ “Manuel Carbonell”, “Gabriel Ferrater”, “Josep Lleonart”, “Joan Maragall”, “Joaquim Pena”. Dins: Francisco Lafarga i Luis Pegenaute (eds.), *Diccionario histórico de la traducción en España*. Madrid: Gredos, 176, 2010: 385, 701, 752-753, 872.

**Agència
de Gestió d'Ajuts
Universitaris
i de Recerca**

**UNIÓ EUROPEA
Fons Social Europeu**